



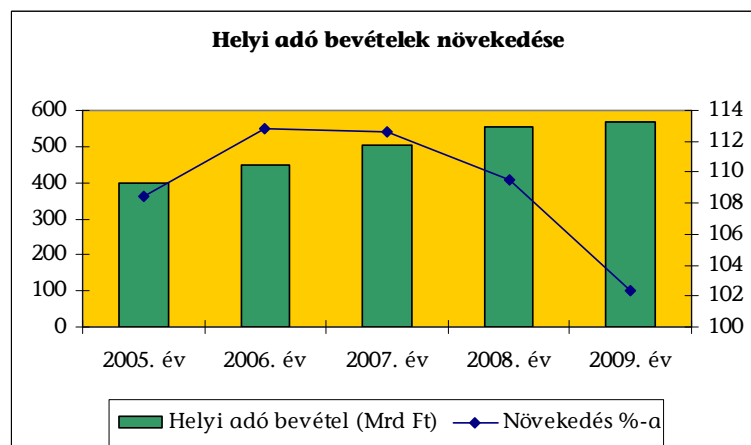
Tisztelt Országgyűlési Képviselő!

Az Állami Számvevőszék befejezte, a helyi adók rendszerében a hatékonyság és az eredményesség érvényesülésének ellenőrzését, amelynek fontosabb megállapításairól, javaslatairól az alábbiakban tájékoztatom.

Az ellenőrzésünk célja a központi és helyi adópolitikai döntések, a törvényességi ellenőrzés, a szakmai felügyelet helyi adóztatásra, a helyi adópolitika bevételekre gyakorolt hatásának, valamint az önkormányzati adóigazgatás hatékonyságának, eredményességének értékelése volt. Helyszíni vizsgálatot az adópolitikáért felelős minisztériumnál, 5 regionális államigazgatási hivatalnál, illetve 6 megyei kirendeltségnél, 31 települési önkormányzatnál folytattunk. Az ellenőrzés a 2006-2009 közötti időszakra terjedt ki, de figyelembe vettük a 2010. évi változásokat is.

Főbb megállapítások:

Az önkormányzatok feladatai és forrásai közötti összhang hiánya miatt a kötelező feladatok egyre nagyobb hányadát finanszírozzák az önkormányzatok saját bevételei, ezen belül a helyi adóbevételek. A helyi adóbevételek súlya nőtt, a helyi önkormányzatok költségvetésének egyötöde a 3130 önkormányzati adóhatóság által beszedett adó.



A „plafonhatás” érvényesült: a helyi adóbevételekben rejlő tartalékok kimerülőben vannak.

A helyi adók törvényi szabályozásánál már a csatlakozást megelőzően érvényesítették az EU-s előírásokat, a csatlakozást követően néhány jogharmonizációs követelménynek tettek eleget.

A vizsgált időszakban a helyi adórendszerre vonatkozó törvényalkotást a kapkodás jellemezte. Így az évente bekövetkező törvénymódosításokat – a helyi adórendszer átalakítására vonatkozó középtávú koncepció hiányában – változó elképzelések alapján fogadták el. Az önkormányzati adóztatást érintő törvények egy részét visszavonták (pl. az iparüzési adó megszüntetése, az iparüzési adóval kapcsolatos feladatok APEH-hoz telepítése), más részét (luxusadó, az ingatlanadóknál a számított érték alapján történő adóztatásra vonatkozó rendelkezések) az Alkotmánybíróság semmisítette meg.

A központi adópolitikai döntések gyakori módosulása a helyi önkormányzati adópolitikában és a bevételek tervezésében nagyfokú bizonytalanságot és rövidtávú szemléletet eredményezett. Az Ötv.¹ előírja a középtávra szóló gazdasági programban a helyi adópolitikai célkitűzések szerepeltetését, amelyet az ellenőrzött önkormányzatok 42%-a nem teljesített.

Az önkormányzatok az EU-s jogharmonizációnak megfelelően módosították rendeleteiket (a határozatlan idejű, majd 2007. december 31-ig a határozott idejű helyi adókedvezményeket, adómentességet biztosító rendelkezéseket hatályon kívül helyezték).

A 2006-2008 között a közigazgatási hivatalok által folytatott törvényességi ellenőrzések hozzájárultak a helyi jogalkotás minőségének javításához. A helyi adó rendeletek törvényességi ellenőrzései visszatérő hiányosságokat állapítottak meg a Hatv.² és az Art.³ előírásait sértő, azok változásait nem követő helyi rendeletalkotás miatt.

A helyi adóigazgatás színvonala eltérő az adónemek és az adóhatóságok elaprózodottsága következményeként. A helyi adók 93%-át beszedő fővárosi, megyei jogú és nagyobb városi önkormányzatok adóhatóságainak a szakmai hozzáértése, technikai feltételei magas színvonalúak, míg a községekben hiányosak. A szakmai felkészültség fogyatékosága következtében az utóbbi két évben a vizsgált önkormányzatok 356 jogorvoslatából minden másodiknál meg kellett változtatni a döntést, vagy az eljárást újra le kellett folytatni.

Az iparüzési adóerő-képesség tervezését az adóalapot befolyásoló tényezők miatt bizonytalanság jellemezte. A tervezés a költségvetési törvények alapján nem a tényszámokon, hanem az önkormányzat becslésén alapult, megnehezítve a jövedelemkülönbség mérséklési támogatás pontos igénylését. Különösen a kisebb településeken jelentett nagy kockázatot a költségvetési gazdálkodásban egy nagyobb adózó befizetésének elmaradása.

A költségvetési, illetve zárszámadási rendelethez kapcsolódva - az államháztartásról szóló törvény előírása ellenére - a kedvezmények, mentességek, a méltányosságból történt adóelengedések miatti közvetett támogatást az ellenőrzött önkormányzatok fele nem, vagy nem szöveges indoklással együtt mutatta be.

¹ a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény

² a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény

³ az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény

A Hatásköri tv.⁴ alapján a képviselő-testület a jegyző beszámoltatása útján ellenőrzi az adóhatóság tevékenységét, amellyel az ellenőrzött önkormányzatok háromnegyede nem élt.

Az adóigazgatás belső kontrolljait az Áht.⁵ alapján a jegyzők közel 40%-a nem megfelelően szabályozta. Nem készítették el a kontrolltevékenységeket tartalmazó ellenőrzési nyomvonalat, továbbá a szabályzatokból az adóigazgatás, illetve a tevékenységek egy-egy eleme kimaradt.

A hatékonysági és eredményességi mutatók alapján értékelve az adóbeszedést, végrehajtást, valamint az adóellenőrzést az Állami Számvevőszék rendkívül nagy szóródást tapasztalt. Kedvezőbb a helyzet a nagy adóerő-képességű önkormányzatoknál, míg a községekben a hatékonyság és az eredményesség még mindig alacsony szintű. Ezeket önkormányzati típusonként az 1-3. számú mellékletek szemléltetik.

A helyszíni ellenőrzés alapján javasoltuk a Kormánynak:

- A helyi önkormányzatok gazdálkodása, stabilitása, bevételeinek biztonságos tervezése, a gazdasági programjuk adópolitikai célkitűzésekkel történő kiegészítésének elősegítése érdekében középtávú adópolitikai koncepció Országgyűlés általi elfogadásának kezdeményezését,
- A költségvetési törvényjavaslatban a jövedelemkülönbség mérséklésével kapcsolatos adóerő-képesség iparüzési adóbevételek tényadatain alapuló számítási módszerének bevezetését,

A 2011. évi költségvetési törvényjavaslat - befogadva az Állami Számvevőszék indítványát – már ezen új módszert tartalmazza.

- A helyi adóigazgatásban a szakszerűbb, hatékonyabb feladatszervezés ösztönzését.


A jelentés teljes terjedelmében az Interneten, a www.asz.hu címen érhető el.

Kérem, hogy munkája során tapasztalatainkat hasznosítsa és a javaslataink megvalósítását segítse elő.

Budapest, 2010. december "7".



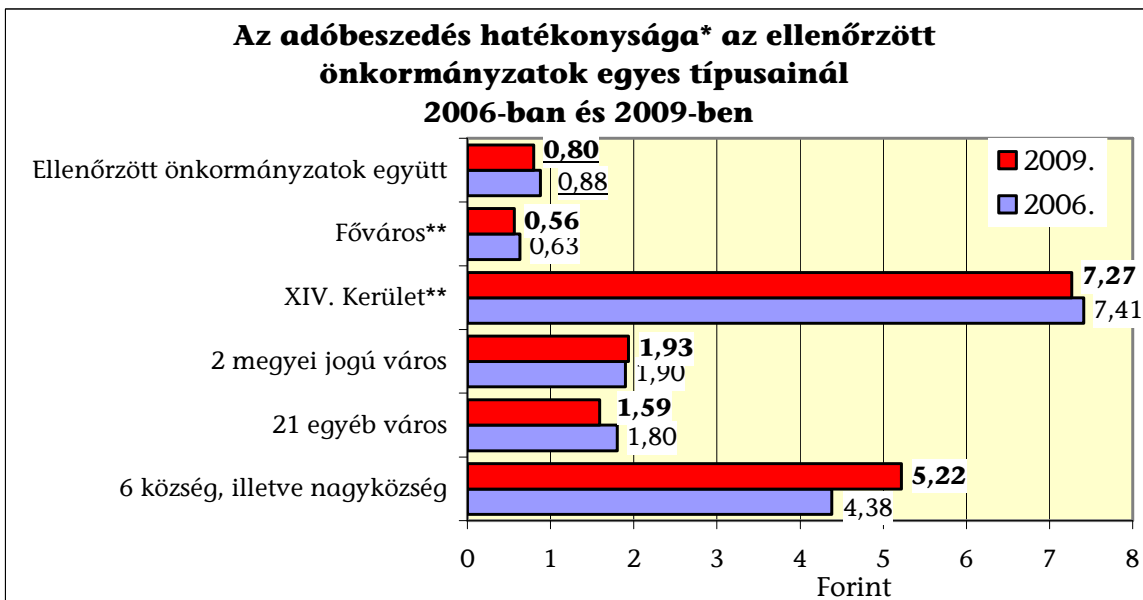
Tisztelettel:


Domokos László

⁴ a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény

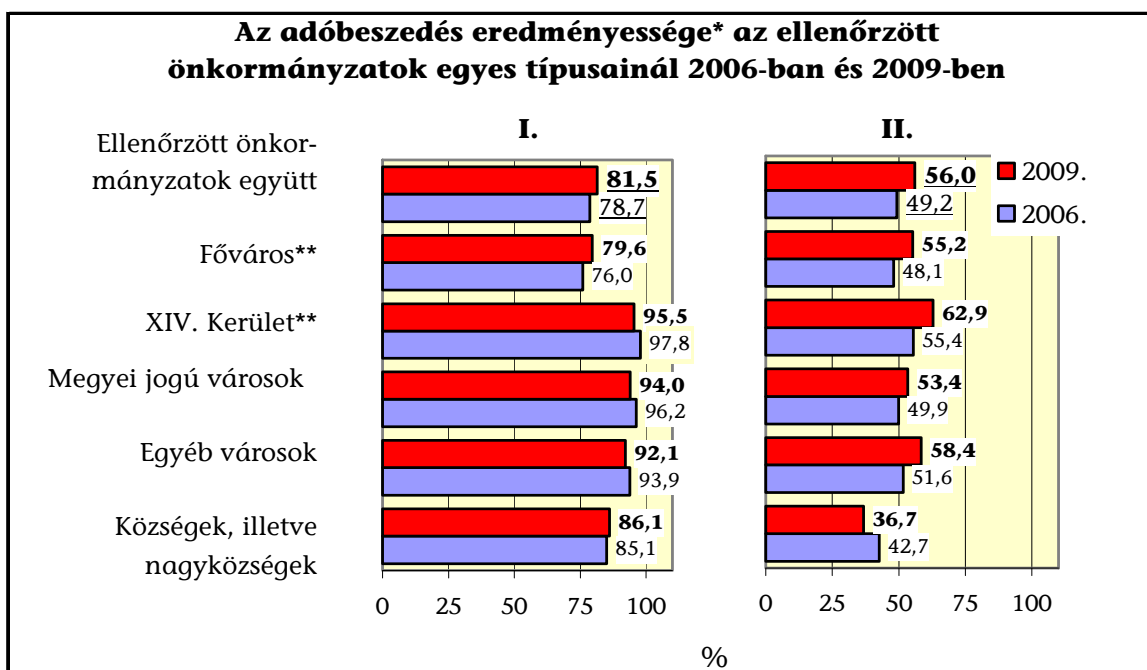
⁵ az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény

Az adóbeszedés hatékonysági és eredményességi mutatói



* A 100 Ft beszedett adóbevételre jutó közvetlen adóigazgatási kiadás

** A Főváros szedi be az iparüzési adót és az idegenforgalmi adót

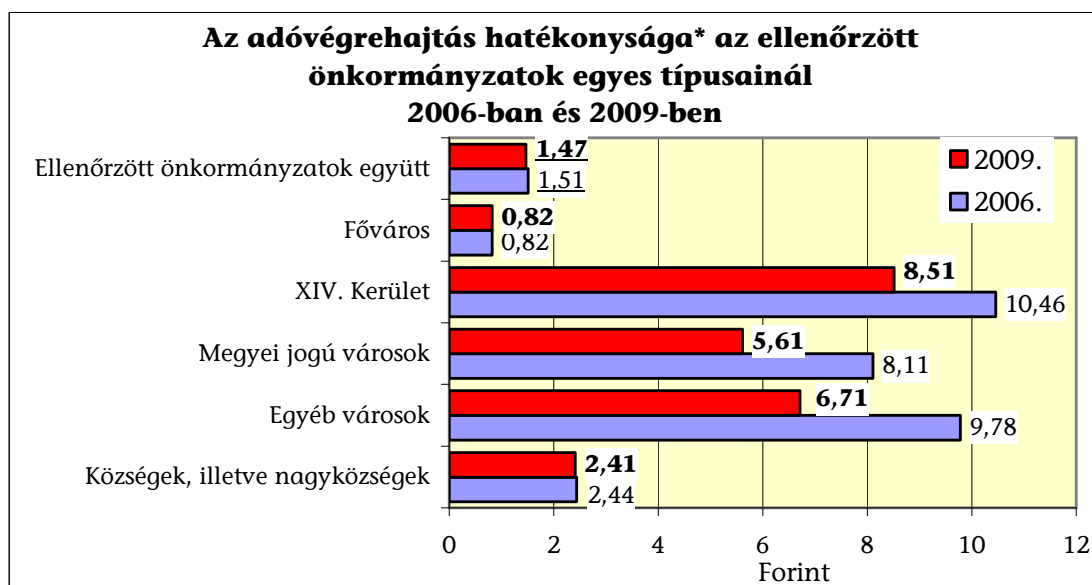


* I. = A folyó évi terhelésre teljesített befizetések aránya

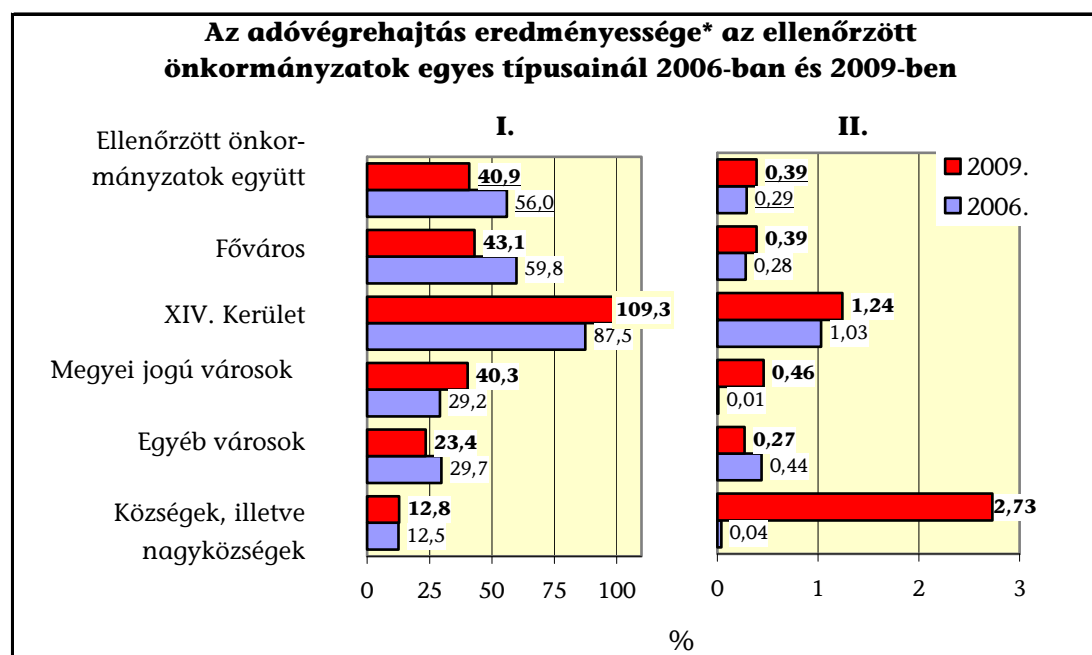
II. = Az adóbevétel saját folyó és átengedett bevételeken belüli aránya

** A II. mutató a forrásmegosztás utáni adatokkal számított

Adóvégrehajtás hatékonysági és eredményességi mutatói



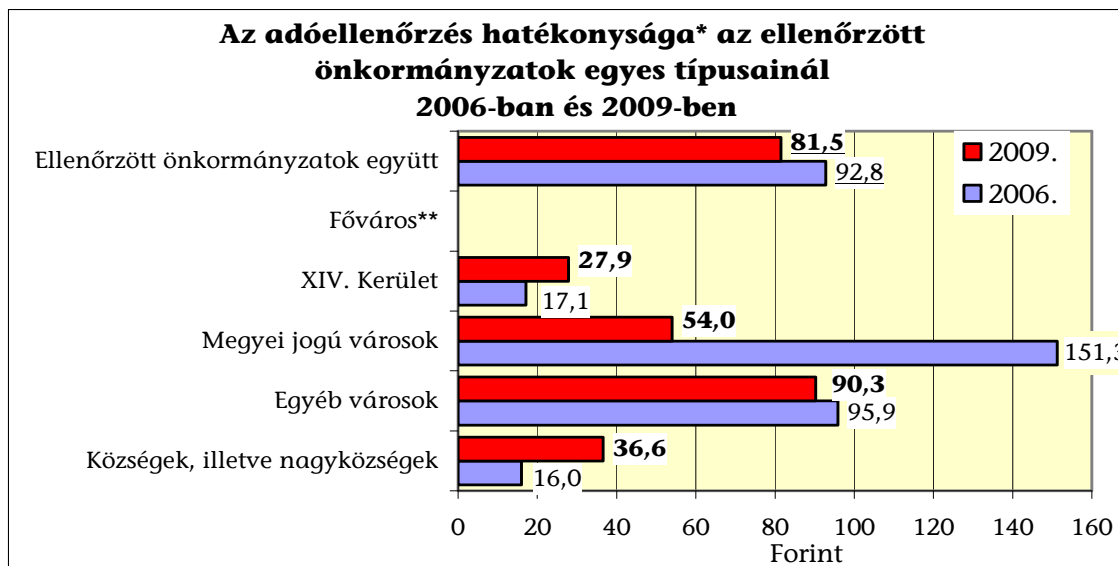
* A 100 Ft végrehajtással beszedett adóbevételhez kapcsolódó adóvégrehajtási kiadás



* I. = Az adóvégrehajtás bevételének az év végén esedékes hátralékhoz viszonyított aránya

II. = A behajthatatlanná minősített követelések éves adóbevételhez viszonyított aránya

Adóellenőrzés hatékonysági mutatói



* A feltárt és be is fizetett adóhiány+bírság+pótlék egy adóellenőrzésre jutó összege

** Az adónyilvántartás az ilyen címen történt befizetéseket a bevételeken belül nem különítette el